

finner man vityxne i högörtängar med torta *Cicerbita alpina*, midsommarblomster *Geranium sylvaticum* eller nordisk stormhatt *Aconitum lycoctonum* ssp. *septentrionale*.

Majoriteten av lokalerna är kulturpåverkade, men vityxnets hävdberoende är vanligen inte så uppenbart. Ungefär 25 procent av lokalerna renbetas, och annat bete eller slåtter sker på 12 procent. Ungefär hälften av lokalerna har dock i äldre tid betats eller slagits, ofta i fåboddrift, och betydligt fler lokaler än idag har renbetats.

Man har troligen goda chanser att hitta nya lokaler om man besöker subalpina björkskogar eller fjällnära barrblandskogar. Då en del utbredningsluckor kan bero på att någon botanist inte har besökt området, kan det vara idé att kontakta länsstyrelsen i Jämtlands eller Västerbottens län för att få tips på platser där det kan löna sig att leta.

I Norrland blommar vityxne huvudsakligen i juli men blomningen kan sträcka sig en bra bit in i augusti. I fjälltrakterna finns också fjällyxne *Pseudorchis straminea*, en nära släkting till vityxne vilket innebär en förväxlingsrisk. Fjällyxne växer dock vanligen ovan trädgränsen, i låg-alpina så kallade Dryashedar (efter *Dryas octopetala*, fjällsippa) eller andra artrika växtsamhällen på kalkrik mark. Lämplig bestämningslitteratur

är exempelvis Den nya nordiska floran eller Nordisk fjällflora. Mer information om vityxne finns i åtgärdsprogrammet för södra Sverige som kan läsas via Naturvårdsverkets hemsida.

Vad och vart ska man rapportera?

Notera antalet exemplar och gärna lite information om lokalen, till exempel slåtteräng, fjällbjörkskog, om den hävdas osv. Det är viktigt att lägesangivelsen blir så exakt som möjligt. Ange gärna koordinater, avstånd och riktning till bra referenspunkt eller skicka en kartkopia där lokalen är markerad. Bifoga gärna fotografier. Då både vityxne och fjällyxne är fridlysta får beläggsexemplar inte samlas in.

Rapporter lämnas till:

Götaland: Lars Sjögren, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Ekelundsgatan 1, 403 40 Göteborg (tel. 031-60 52 31, e-post: lars.sjogren@o.lst.se).

Norrland: Bengt Petterson eller Pär Hedberg, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Köpmangatan 21, 831 86 Östersund (tel. 063-14 62 14, 14 61 46, e-post: bengt.petterson@z.lst.se, par.hedberg@z.lst.se).

✿ LARS GUNNAR REINHAMMAR

E-post: larsgunnar@bergianska.se

Sphagnum kallas för vitmossor i Sverige

I SBT 99:6 (2005) publicerades en artikel av Nils Cronberg och Håkan Rydin med titeln "Torvmossa – ett nygammalt svenskt namn för *Sphagnum*". Vi har också fått in ändringsförslaget till Arbetsgruppen för svenska växtnamn och där ingående diskuterat frågan vid två sammanträden.

Vår slutsats var att även om namnet torvmossor i sig inte är ett dåligt namn, så är namnet vitmossor så väl inarbetat i människors medvetande att ett namnbyte skulle skapa förvirring. En grundprincip är att det inte är bra att ändra inarbetade namn. Ett viktigt argument för namnet vitmossa är dess ursprung i folklig botanik, namnet knyts till den traditionella användning-

en: vitmossorna användes som torkade bland annat till att täta med i väggar, och som torra är de ju vitaktiga. Vitmossa används i etnobotaniska sammanhang, i skönlitteraturen, i florer och i naturböcker av allehanda slag. Invändningen att vitmossa inte är vit kan exempelvis ställas mot att en blåmes inte är blå eller att ängsull kallades för "svarthövda" eftersom den skördades då den gått i blom, då den är svart i toppen. Med namnet torvmossa skapas vidare olyckliga konsonantkombinationer såsom kratt-torvmossa. Mot de historiska argument som framförs till fördel för torvmossa kan invändas att historiken inte är entydig utan ger underlag för argument i båda riktningarna.

För Svenska botaniska föreningens arbetsgrupp för svenska växtnamn

✿ ANDERS BOHLIN, ordförande